

افغانستان آزاد – آزاد افغانستان

AA-AA

چو کشور نباشد تن من مباد بدین بوم و بر زنده یک تن مباد
همه سر به سر تن به کشتن دهیم از آن به که کشور به دشمن دهیم

www.afgazad.com

afgazad@gmail.com

Ideological

مسائل ایدئولوژیک

تتبع و نگارش: الحاج داکتر امین الدین سعیدی – (سعید افغانی) و الحاج قاضی لعل محمد صافی «پتوال»

۰۳ جولای ۲۰۱۵

احکام مریض در رمضان

۷

مرض سل و روزه

مرض سل یا تویرکلوز (به اختصار تی‌بی) از جمله مریضی های ساری و مهلک به شمار می رود که عامل اساسی آن مایکوباکتریوم‌ها یا به طور دقیقتر میکوباکتریوم‌های سلی است.

در مریضی سل به طور اساسی ششها مورد حمله قرار می‌گیرند، این نوع سل را تی‌بی ریوی نیز می نامند . ولی از سایر اعضای درگیر در سل می‌توان سیستم عصبی مرکزی، غدد لنفاوی و گردش خون، دستگاه تناسلی و ادراری، معده ، استخوان‌ها، مفاصل و پوست را نام برد. از علائم و نشانه های بارز مرض سل می توان از سرفه مزمن همراه با خلط سینه آغشته به خون، تب و تقلیل وزن نام برد .

مریضی سل به تداوی و معالجه طولانی ضرورت دارد و برای تداوی آن معمولاً از آنتی بیوتیک‌های متفاوت استفاده می نمایند . این مریضی در کشور های جهان سوم زیاد دیده می شود .

مریض سل و رمضان

شخصی که مبتلا به مرض سل ریوی باشد ، و داکتر معالج مسلمان و متقی برای او تجویز کند که باید برای جلوگیری از ضرر وارده بر بدنش روزه نگیرد، پس می تواند از رخصت شرعی استفاده نماید روزه خویش را افطار نماید . تا زمانی که مشکل جسمی اش برطرف گردد ، بعداً میتواند بر قضاء روزه اقدام نماید .

شیخ محمد بن ابراهیم رحمة الله در جواب سؤالی که در مورد سل از نزد شان به عمل آمده بود می نویسد: در صورتی که طبیب مسلمان حکم نماید که مریضی سل بر صحت مندی شخص ضرر می رساند ، شخص حق دارد که روزه اش را بخورد ، و بعد از بهبودی روزه خویش را ا قضاء نماید». (برای معلومات مزید مراجعه شود: فتاوی الشیخ محمد بن ابراهیم رحمة الله (۴/۱۸۱، ۱۸۲).

همچنان اگر برای شخص روزه دار ، مریضی سلش قابل علاج و بهبودی نباشد و گرفتن روزه برایش زیان آور تمام می شود ، در اینصورت نیازی به قضاء روزه هم نیست و کفایت تا در بدل هر روزه مسکینی را طعام و غذا دهد .

مریضی سنگ کرده و رمضان

قبل از همه باید گفت که مریضی سنگ گرده مریضی جدید در بشریت نمی باشد ، حتی می گویند ، فرعون هم به مریضی سنگ گرده مبتلا بود. اگرچه سنگ گرده در طب امروزی از جمله مریضی های ساده ب شمار می رود. ولی همین مریضی ساده دارای درد شدید ، طاقت فرسا و وحشتناک می باشد ، به اصطلاح بعضی ها این درد چنان وحشتناک است ، که مقدار دردش کمتر از درد زایمان در حین ولادت مادران نمی باشد ، به طور خلاصه درد سنگ گرده بی نهایت زجر دهنده است . این درد زمانی شدت می یابد وقتی که سنگ از محل خویش بی جای شود ، ولی اگر سنگ دوباره در جایش مستقر گردد درد دوباره آرام می یابد . یکی از علائم سنگ گرده، تغییر رنگ ادرار به صورت خونی یا رنگ چای می باشد .

هنوز دلیل قطعی شکل گیری سنگ گرده (کلیه) از نظر طبی با قطعیت اثبات نشده. در حالت طبیعی گرده ها مواد ضد رسوب ترشح می کنند که مانع از تجمع کریستالها و پیدایش سنگ گرده در داخل بدن می شوند. اما گاه این مواد کارائی خود را از دست می دهند.

برای جلوگیری از تشکیل سنگ گرده باید این غلظت مواد را در بدن کم کنیم به عبارت دیگر باید ادرار را تا می توانیم، رقیق کنیم. یعنی شخص مبتلا به مرض که گرده سنگ ساز دارد، باید آب و مایعات زیادی نوش جان کند و یگانه توصیه دکتوران برای این مریضان اینست که از خوردن نمک باید پرهیز کنند . به خاطر آن که نمک عاملی است که به ساخته شدن سنگ های کلسیمی کمک می کند. نمکی که از روده جذب می شود، از طریق گرده باید دفع شود. اما مشکل همین جاست چرا که وقتی نمک می خواهد از گرده وارد ادرار شود، با خودش کلسیم را وارد ادرار می کند و به این ترتیب غلظت کلسیم ادرار افزایش می یابد.

مریضانی که مبتلا به مریضی سنگ گرده اند نباید هیچ وقت احساس تشنگی کنند و کوشش اعظمی بخرج دهند ، تا قبل از تشنگی آب و مایعات به اندازه کافی و در اوقات مختلف ، نوش جان کند .

مریض سنگ گرده و رمضان

شخصی که مبتلا به مریضی سنگ گرده باشد، و روزه گرفتن برایش سخت تمام شود ، و روزه موجب افزایش درد و مریضی اش گردد ، و به اصطلاح سلامتی کلی آن را به خطر مواجه سازد ، و داکتر معالج مسلمان و مورد اعتماد، مرض و سختی و خطر مرض را تشخیص داده باشد ، و اطباء توصیه نموده باشند که مایعات زیاد مصرف نماید ، در اینحالت مریضی که مبتلا به سنگ گرده است، می تواند به رخصت الله تعالی عمل کرده و روزه خویش را افطار نماید و در مقابل هر روز به یک مسکین خوراک بدهد و قضای روزه بر وی لازم نمی باشد . چون قضای روزه برای همچو مریضان ممکن و میسر نیست؛ زیرا به علت مریضی که دارد نمی تواند روزه بگیرد. اما برفرض در صورت بر طرف شدن مریضی و بازگشت سلامتی دوباره ، شخص متذکره باید در سال آینده روزه بگیرد و قضای سالهای گذشته که افطار کرده است و کفاره آنها را پرداخت کرده ، بالای اش لازم نمی باشد .

پروردگار با عظمت ما میفرماید : « فَمَنْ كَانَ مِنْكُمْ مَرِيضًا أَوْ عَلَى سَفَرٍ فَعِدَّةٌ مِنْ أَيَّامٍ أُخَرَ » (سوره البقرة آیت : ۱۸۴)

(پس هرکسی از شما مریض یا در سفر باشد، تعدادی از روزهای دیگر را روزه بگیرد.

این کثیر در تفسیر این آیت متبرکه می نویسد :

«یعنی مریض و مسافر می توانند در هنگام مرض یا سفر روزه نگیرند، زیرا این امر موجب مشقت بر آنها خواهد شد، بلکه افطار کنند و بعداً در روزهای آتی آن را قضاء نمایند.» (تفسیر ابن کثیر) (۱/ ۴۹۸) .

و لازم نیست که حتما انسان در سختی زیادی بیفتد تا از این رخصت استفاده کند، و پیامبر صلی الله علیه وسلم فرمودند: « إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ أَنْ تُؤْتَى رُحْمَتُهُ كَمَا يَكْرَهُ أَنْ تُؤْتَى مَعْصِيَتُهُ » روایت أحمد (۵۸۳۲) و ألبانی در "صحیح الجامع" (۱۸۸۶) .

یعنی: همانا خداوند متعال دوست دارد که از رخصت استفاده کنی همانطور که ناخوش می دارد که معصیت کنی. اما بعد از رمضان؛ زمانی که مریضی اش بهبودی یافت او بایستی آنروزها را قضاء کند، اما اگر بهبود نیافت و امید بهبودی هم وجود نداشت، نیازی به قضای آنروزها نیست و کفایت تا در بدل هر روز فدیة دهد، بدین صورت که در بدل هر روز مسکینی را طعام دهد.

علامه ابن عثیمین رحمة الله می گوید: « اهل علم مرض را به نسبت مریض به دو قسم تقسیم کرده اند: قسمی که امید بهبودی می رود که چنین مریضی در وقت مرض افطار کند و بعد از بهبودی آن را قضا می کند، و قسم دیگر که امید بهبودی مریض نمی رود که در بدل هر روز یک مسکین را طعام می دهد، و این اطعام (فدیة) جایگزین روزه ای است که افطار کرده است.»

(فتاوی نور علی الدرب) لابن عثیمین (۴۸/ ۲۱۶)

دیالیز در ماه رمضان

دیالیز عملیه ایست که برای آنعده از مریضان که گرده شان از فعالیت می افتد مجبور هستند برای تصفیة خون عملیه دیالیز را در هفته دو الی سه بار انجام دهند .

در عملیه دیالیز خون بدن انسان توسط یک دستگاه مخصوص مورد تصفیة و تغذیه قرار می گیرد .

آیا دیالیز باطل کننده روزه است ؟

در مورد دیالیز (شست و شوی گرده (کلیه) که آیا باطل کننده روزه است یاخیر ؟ علماء معاصر اسلام در مورد نظریات مختلفی ارائه داشته اند . هر دو جانب نظریات خویش را دارند ، کوشش به عمل خواهد آمد تا نظریات فقها مورد بررسی قرار گیرد . ولی قبل از همه باید گفت که شست و شوی گرده یا دیالیز در طب امروزی به دو طریق صورت می گیرد .

الف: شست و شوی گرده به واسطه دستگاهی که «گرده مصنوعی» نام دارد:

به این ترتیب که خون بدن انسان به داخل ماشین مخصوص جذب و انتقال می یابد ، بعداً همین دستگاه خون جذب شده را تصفیة و مواد مضر آن را جدا ساخته و خون تصفیة شده سالم را دوباره به بدن پمپ می نماید ، این بدان معناست که در عین حالی که خون تصفیة می شود ، مواد کمکی و مقوی که مغذی نیز می باشد به خون اضافه گردیده و شامل بدن می گردد .

به صورت کل گفته می توانیم که عملیه دیالیز عبارت است از اخراج خون از جسم مریض به داخل دستگاه مخصوص ، این دستگاه بعد از جذب خون اقدام به تصفیة خون مریض نموده و آن را دوباره به جسم مریض بر می گرداند و عملیه باید با اضافه شدن برخی مواد کیمیائی و غذائی از جمله قند و املاح به خون باید صورت گیرد ، تزئید مواد مقوی و تزریق آن در بدن انسان ویا هم توسط پیپ مخصوص شکننده روزه بوده در این مورد همه علماء و مفسران متفق القول می باشند .

ب: شست و شوی گرده از طریق غشای شکم

به این ترتیب که لوله کوچکی از بالای ناف داخل آن می‌شود و در حالت طبیعی آن، دو لیتر مایع سیال به داخل شکم می‌فرستند که محتوی درصد زیادی از قند گلوکز است و این مایع سیال مدتی در درون شکم می‌ماند و سپس دوباره آن را خارج می‌کنند و این کار چندین بار در روز انجام می‌شود.

فقه‌های معاصر در مورد شست و شوی گرده، که آیا روزه را باطل می‌کند یا نه، اختلاف نظر دارند:
دیدگاه اول:

تعدادی از فقه‌های معاصر بدین عقیده اند که شست و شوی عملیه گرده به صورت مطلق روزه را باطل می‌کند. حتی عالم شهیر جهان اسلام ابن باز و هیأت دائمی افتاء این دیدگاه را پذیرفته‌اند و چنین استدلال کرده‌اند که در اثنای شست و شوی گرده خون پاک به خون شخص می‌رسد و گاهی نیز به مواد مغذی دیگر مجهز می‌گردد و در این صورت هردو عملیه باطل کننده با هم جمع می‌شوند.

شرح موضوع را می‌توان در فتوای شماره (۱۸۹/۱۰ - ۱۹۱) کمیسیون دایمی مباحث علمی مورد مطالعه قرار داد .

دیدگاه دوم:

تعدادی از علماء بدین عقیده اند که شست و شوی گرده روزه را باطل نمی‌کند با این استدلال که نصی در مورد باطل بودن آن در شرع وارد نگریده و ما می‌توانیم در این مورد حکم قیاس نمائیم و صدور حکم به قیاس در این مورد منصوص نیست.

ولی قول راجح ، اصح و قابل ثواب همین است که : شست و شوی گرده از طریق غشای شکم و تصفیه خونی و ازدیاد مواد مقوی و غذائی به خون و پمپ دوباره آن به بدن روزه را باطل می‌کند.

یادداشت ضروری

ولی اگر عملیه احیاناً صرف در تصفیه خون منحصر بماند ، حکم شرع همین است که : روزه باطل نمی‌گردد ولی طوری که گفتیم که در شست و شوی گرده، مقداری مواد مغذی و املاح و غیره نیز به خون اضافه می‌شود. که در این صورت ازدیاد مواد مغذی شکننده روزه می‌باشد . (برای تفصیل موضوع به فتوای علمی و تحقیقاتی کمیسیون دائمی مباحث علمی و افتاء (۲۶۱/۱۰ - ۲۶۲) مراجعه فرمائید .)

کار دیالیز عبارت است از اخراج خون از جسم مریض به داخل دستگاه، این دستگاه اقدام به تصفیه خون مریض می‌کند و سپس آن را به جسمش بر می‌گرداند و این کار با اضافه شدن برخی مواد کیمیایی و غذائی از جمله قند و املاح به خون، به طور کامل انجام می‌شود.

ادامه دارد